

gnati) ad Ecclesias, Monasteria, seu alia loca prædicta libere revertantur. Volumus etiam, quod si in Ecclesiis, Monasteriis, seu locis præfatis libri multiplicati fuerint, libris necessariis in ipsis Ecclesiis, monasteriis & locis remanentibus, de ceteris libris per Antistites in Ecclesiis Cathedralibus, & in Monasteriis vel aliis locis prædictis, per eorum Prælatos, & de consilio eorum, cum quorum consilio studentes præfati sunt (ut præmissum est) eligendi, fiat conveniens distributio inter studentes eisdem. Fiatque prius memorialis scriptura de personis studentium, quibus dicti libri tradentur, & librorum nominibus prædictorum: Quæ quidem scriptura in Ecclesiis, Monasteriis vel locis huiusmodi conservetur. Si quis vero de studentibus ipsis, per se vel per alium, librum seu libros huiusmodi, qui ad eum præmissis modis pervenerunt, distraxerit aut obligaverit (nisi pro utilioribus vel pluribus libris emendis, & tunc de licentia Superioris sui petita humiliter & obtenta) eo ipso sit inhabilis per biennium ad quodcumque beneficium obtinendum. Et nihilominus ad claustrum suum de studio revocetur, & loco sui alius subrogetur: & etiam per Superiorem suum (prout facti qualitas exegerit) alias graviter puniatur. Præsidentes insuper & alii convenientes in dicto Capitulo provinciali, ordinare debeant, qualiter dicti studentes vivere seu ad invicem habere debeant: qualiter & ex quibus causis antea tempus etiam regulariter præstitutum, poterunt & debeant de studiis huiusmodi revocari; & in locum eorum alii totidem numero subrogari, juxta modificationem superius designatam. Ubi autem erit aliquis de ipsis studentibus, qui sit vitæ laudabilis aliasque idoneus & discretus, & ad Baccalaureatum vel Magisterium dispositus vel propinquus, idem Prior dictorum studentium, qui erit pro tempore, cum consilio aliquorum proborum studentium eorumdem, scribat Præsidentibus antedictis: ut Prælato ipsius proprio mandent, & ordinent cum eodem, quod talem non revocet: sed eum in scientia proficere, & ad statum Baccalaureatus, & honorem Magisterii pervenire, lectionemque continuare permittat, ac ipsum & alios similes, quos jam in scientia laudabiliter proficere cognoverit, dignis attollat honoribus, & promotionibus efferat opportunis. Provideant quoque Præsidentes & alii præfati convenientes in ipso Capitulo provinciali, quod Monaci ad dicta studia transmittendi (prout communius & commodius fieri poterit distributi) insimul commorentur saltem deni ad minus: & deni huiusmodi non possint ultra quatuor servitores habere, computato in eis coco, seu servitore coquinæ. Deputent etiam jam dicti Præsidentes in singulis eorum provincialibus Capitulis, speciales Visitatores huiusmodi Ordinis seu Religionis provincie infra quam erit studium, in quo studentes huiusmodi morantur. Quibus siquidem Visitatoribus & etiam aliis Visitatoribus per Provincias, ad visitandum Cathedralis Ecclesias Monachales, Monasteria, & alia loca ipsius Ordinis seu

Religionis, per prædicta provincialia ordinandi. Necnon dictis studentium Prioribus in virtute obedientie districtè præcipimus, ut omni favore, gratia, odio, & personarum acceptione semotis, ex puritate conscientiarum suarum, secundum quod Deo magis placere, & huiusmodi Ordini seu Religioni expedire crediderint, in his quæ circa ipsos studentes in ordinationibus nostris præscriptis salubriter statuuntur, sint solliciti & attentissimi, & quod si forsan per Antistites Ecclesiarum, Cathedralium, Monachalium, Abbates, Priores, & administratores alios Monasteriorum, & aliorum locorum ipsius Ordinis seu Religionis, eorumque Capitula & Conventus, illa quæ de Scholaribus mittendis ad studia, & pensionibus aliisque quæ præmittuntur, invenerint incompleta: plenam de ipsis relationem faciant in Capitulis Provincialibus cujuscumque Provincia superius limitata, qualiterque in ipsis sequentibus Capitulis ordinari & compleri omnino debeant, vel quæ minus considerate ordinata fuerint, corrigantur: aut ut bona etiam in meliora mutantur: prout hæc vel alia ex occasione temporum, ac probatione factorum poterunt apparere. Ordinamus insuper, ut iidem Præsidentes habeant plenariam potestatem faciendi compleri & inviolabiliter observari auctoritate Apostolica omnia & singula supradicta: necnon contradictores & rebelles per censuram Ecclesiasticam, & per alia juris & ipsius Ordinis seu Religionis remedia, sublato appellationis obstaculo, compellendi, & processus ac sententias eorum in locis ejusdem Ordinis seu Religionis solemniter publicandi: & illos qui sententias eorum incurrerint (præmissa congrua satisfactione) juxta formam Ecclesie absolvendi. Precaere nempe volentes, ac etiam providere dictis scholaribus in eisdem studiis morantibus & etiam moraturis, ut, eo quod absint ab eorum Cœnobii, regularis non desit salubre gubernaculum discipline: ordinamus & volumus, quod Capitulis Provincialium, in quibus erunt huiusmodi studia, Præsidentes unum Abbatem vel Priorem ipsius Ordinis seu Religionis cujuslibet ipsorum studiorum vicinum, & quem quotiens eis placuerit ponere valeant & mutare, ordinent & assignent, qui Abbas vel Prior ex prædictis studentibus unum ibi Monachorum; Priorem studentium deputet, per unum tantum annum duraturum. Quem quidem Priorem dicti etiam Præsidentes ipsi mutare valeant, quotiens videbitur expedire, quique potens in opere ac sermone per directionem verbi, & ducatum exempli, eosdem Monachos studentes tractando ipsos, quotiens opus fuerit & sibi videbitur expedire, convocet ad locum aliquem competentem, illisque quoad regularem præsideat disciplinam, & potestatem habeat illos corrigendi, puniendi, & absolvendi, & cum eis dispensandi (quamdiu in ipsis studiis moram traxerint) ab omnibus, a quibus, & super quibus, & prout posset Abbas vel alius Prælati eorum proprius, in Monasterio, vel alio loco, unde Cœnobitæ, seu claustrales existunt,

ipsosque informandi & instruendi, ac tenendi sub regularibus disciplinis, & illos etiam coercendi ne vagentur, vel actibus seu operibus vacent illicitis: sed studeant & proficiant, sicut decet, vivantque laudabiliter & honeste. Provideat insuper, quod dicti Monachi studentes expensas faciant moderatas & non superfluas, vel aliquatenus excessivas: eosque cogat ad reddendum de receptis & expensis in fine cujuslibet mensis (vel prout alias sibi videatur) rationem illi vel illis providis & discretis, quos idem Prior ad hoc duxerit deputandos. Et quando eorumdem studentium demerita seu conditio fuerit eos a studio revocari, Prior ipse teneat id (consulte tamen caute & sollicitè) Antistiti, Abbati, vel alii Prælati eorum proprio, per suas literas intimare. Idemque Antistes, Abbas, seu Prælati proprius eos revocare debeat, & in locum eorum totidem Monachos subrogare, appellatione, contradictione, vel reclamazione rejectis. Concedimus quoque dicto Priori eadem auctoritate Apostolica plenariam potestatem dictos Monachos studentes, quamdiu in ipsis studiis fuerint, ab excommunicationum & suspensionis sententiis dumtaxat, quæ contra studentes in locis, ubi erunt dicta studia generaliter ex causis minoribus prolata, vel per statuta sui Ordinis sive sue Religionis, aut Ecclesie seu loci ejus, unde cœnobitæ sunt, inflictæ fuerint: a quibus Abbas vel alius Prælati eorum proprius ipsos de jure vel permissione sue regulæ absolvere potuisset, congrua satisfactione præmissa, juxta præfatum formam Ecclesie, absolvendi, & cum eis super irregularitate, quam ex causis huiusmodi sic legati celebrando divina, seu illis se alias immiscendo (non tamen in contemptum clavium) incurrerant, dispensandi. Per prædicta vero dicti monachi studentes, a potestate Antistitis vel alterius Prælati sui exempti aliquatenus non existant. Ordinamus etiam, quod dicti Monachi Parisiensi studio insistentes, ipsi Priori studentium ultra suam pensionem de viginti quinque librarum Turonensium parvorum annuatim: alii vero cujuslibet studiorum aliorum, si tamen in eo sexaginta monaci, vel supra studentes fuerint, de viginti libris: si vero pauciores numero sexagesimo extiterint, quilibet eorum de quinque solidis ipsius monetæ, seu alterius, de equivalenti summa dumtaxat, per contributionem communem de dictis pensionibus ipsorum inibi studentium annis singulis faciendam, providere procurent: dictosque monachos studentes ad contributionem ipsam faciendam & solvendam eandem iam dicto Priori, præfatus Prior per censuram ecclesiasticam, & alia ipsius Ordinis seu Religionis remedia possit eadem auctoritate Apostolica (semoto appellationis diffugio) coarctare. Volumus tamen, quod idem Prior sumptus nunciatorum subeat, quos pro præmissis duxerit transmittendos. Præterea volumus & ordinamus, quod Priores & alii beneficiati & non beneficiati, præfatis studiis insisterendo (qui tamen expensas in ipsis studiis aliunde habuerint, quam sic ut supra tangitur ordinatum) sub correctione &

Bull. Rom. Tom. III. Pars II.

obedientia d. Prioris studentium humiliter inaneant: & ad contributionem huiusmodi juxta quantitates præmissas eidem Priori solvendas, prout alii studentes præfati, firmiter adstringantur; & ad eas solvendas, sicut de aliis studentibus jam dictum seriatim & modificatim existit, per ipsum Priorem valeant coarctari. Porro statuimus & ordinamus, quod nullus de Ordine seu Religione huiusmodi ad recipiendum magistratus seu doctoratus honorem de cetero assumatur, nisi præfatio per eum primitus iuramento in præsentia dicti Prioris studentium, ac duodecim proborum & discretorum ex studentibus antedictis, quod in assumptione ipsius honoris vel ante seu post ejus occasione, circa cibos, vestes, vel alia non expendet per se vel alium, undecumque habuerit, vel fuerit sibi datum, nec quantum in eo fuerit expendi permittet ultra valorem duorum millium Turonensium argenti, ab aliis etiam suis consanguineis vel amicis. Illi etiam, qui ad baccalaureatum extiterint assumendi, præfate similiter teneantur iuramentum in præsentia Prioris studentium, & duodecim proborum & discretorum præfatorum, quod huiusmodi sui baccalaureatus prætextu, ipsa die, qua incipiet, vel ante seu post, nullum festum seu convivium facient per se vel alium, seu alias fieri permittent a quibuscumque aliis eorum consanguineis vel amicis. Statuimus etiam & ordinamus, quod quicumque ipsius Ordinis seu Religionis, qui in dicto Parisiensi vel in aliquo alio generali studio per sex annos in sola sacra Theologia studuerit, in aliis primitivis scientiis sufficienter instructi, & ad hoc sufficientes & idonei fuerint, possint in ipso Parisiensi studio cursus consuetos Biblia facere. Qui vero per octo annos in sola Theologia studuerint, ut præfatur, librum Sententiarum legere valeant in Parisiensi studio præfato, & quod in eodem Parisiensi & quocumque alio studio, in quo ad magisterium in Theologia ipsa licentia dari consueverit, cum digni reperti ad hoc extiterint, ad Magisterium & Doctoratum in dicta Theologia, & nihilominus ad Baccalaureatum, Licentiam, Magisterium, seu Doctoratum & Lecturam juris Canonici sive Decretorum in eodem Parisiensi, & quolibet alio studio, in cappa sue Religionis congruenti, dummodo sufficientes & idonei fuerint: ac illi, qui ad Baccalaureatum & ad legendum Decretales ibi assumi voluerint, & in ipso Parisiensi vel quovis alio generali studio audiverint jura Canonica per sex annos, de quibus per tres annos ad minus audiverint Decretum; nec non illi, qui ad magisterium in Decretis, vel ad lecturam Decretorum assumi voluerint in præfato Parisiensi studio, & ibi vel in alio generali studio audiverint jura Canonica, aut Baccalaurei legerint per quinque annos, & de hoc primo fidem fecerint per eorum proprium, & aliorum duorum iuramentum, absque dilatione & difficultate malitiosa & impedimento quibuscumque, libere admittantur, sicut ceteri Clerici seculares ibidem consueverunt admitti. Non obstantibus quibuscumque statutis

De promovendis ad Baccalaureatum, Magisterium &c.

& consuetudinibus Monasteriorum & aliorum locorum ejusdem Ordinis seu Religionis Parisiensis, & aliorum studiorum quorumcumque contrariis, juramentis, confirmationibus Apostolicis, & quibusvis firmitatibus aliis roboratis, & aliis præsertim statutis, quibus in eodem Parisiensi studio caveri dicitur, quod nullus possit legere cursum Bibliæ, nisi studuerit inibi septem annis; nec permittatur sententias legere, nisi etiam inibi studuerit decem annis; quodque nullus Monachus vel Religiosus alius legat ibidem jura Canonica, vel ad Baccalaureatus statum, aut magisterii honorem in jure Canonico permittatur assumi, seu quod nullus sine rubea cappa Decretum legat, seu legere permittatur ibidem; aut quod nullus ibi legere valeat jura Canonica, vel ad Baccalaureatum assumi, seu ut Baccalaureatus legere Decretales, aut ad Magisterium ascendere in Decretis, sive Doctor fieri Decretorum, aut ad lecturam Decretorum in Decretis assumi, seu ipsam continuare, nisi ibidem vel alio studio generali audiverit jura Canonica per quinque, & alibi jura civilia per tres annos; alibi jura civilia per quinque, vel in alio generali studio jura Canonica per tres annos; & prout sic vel aliter in statutis ipsius studii Parisiensis dicitur contineri, vel de consuetudine observari, & aliis consuetudinibus vel statutis ejusdem Parisiensis studii quibuscumque, seu quacumque forma vel expressione verborum in contrarium editis vel edendis: necnon quibuslibet privilegiis vel indulgentiis generalibus aut specialibus, & literis Apostolicis, contrariis ordinibus, Ecclesiis, Monasteriis, locis, ac studiis quibuscumque sine Universitatibus magistrorum vel scholarium eorundem; seu personis Ecclesiasticis, secularibus & regularibus, exemptis & non exemptis, cujuscumque sint præminentia, dignitatis, conditionis, aut status, sub quavis forma vel expressione verborum concessis, per quæ præsentibus non expressa vel totaliter non inserta, effectus hujusmodi statutorum & ordinationum, omniumque aliorum & singulorum contentorum in eisdem, præsentibus impediri valeat quomodolibet vel differri; & de quibus quorumque totis tenoribus plenam & expressam, ac de verbo ad verbum oporteat in illis vel aliis nostris literis fieri mentionem.

C A P. IX.

De Mutuis, venditionibus sylvarum, & concessionibus jurium.

Profecto considerantes attentius nobis fuisse fida & concordia relatione monstratum, qualiter experientia docuerat cum jactura, quod ad desolationes Ecclesiarum Cathedralium, Monasteriorum, Prioratum, administrationum, & aliorum locorum Ordinis seu Religionis ejusdem plurimum redundabant debita contrahendi estranata potestas, & plerumque innovatio eorundem, ac obligationes & missiones, quæ sunt pro tempore super eis; necnon arborum, sylvarum non cæduarum & etiam cæduarum venditiones, & jurium, reddituum, possessionum, seu pensionum concessionem ad vitam, & ad longi temporis spacium; Nos Ec-

clesiarum, Monasteriorum, Prioratum, administrationum, & aliorum locorum præfatorum indemnitate occurrere desiderabiliter affectantes, & super his intendentes oportuna cautela profuturum remedium adhibere, statum & ordinamus, ut, salvis aliis juris & ordinationum ac statutorum Ecclesiarum Cathedralium, Monachalium, & Monasteriorum, Prioratum, administrationum & aliorum locorum prædictorum remediis, talis in prædictis & circa ea solemnitas debeat observari: Videlicet, quod cum per Antifitem vel per Abbatem seu Priorem, vel administratorem aut alium Prælatum Abbatem proprium non habentem, seu per alium Priorem vel administratorem quemcumque ipsi subjectum conventum non habentem, suscipiendum vel innovandum fuerit mutuum, vel faciendum pro necessitate vel utilitate (cum non aliter fieri debeat) venditio arborum, sylvarum non cæduarum, vel ad magnam & notabilem quantitatem etiam cæduarum, seu concessio jurium reddituum vel possessionum, aut annuarum pensionum, sive diminutio censuum, pensionum, seu canonum ad vitam alicujus vel ad certum tempus, etiam pecunia inde recepta: tractatus duorum dierum (ad minus) interpolatorum diligens & maturus procedere debeat, habendus per Antifitem cum ejus Capitulo in dictis Ecclesiis, seu per Abbatem vel alium Prælatum Abbatem proprium non habentem, cum conventu cujusque ipsorum. Et nihilominus de consensu ipsius Capituli vel conventus, aut majoris partis ejusdem, fiant omnia supradicta. In Prioratibus vero vel administrationibus aliis conventualibus Antifitem, aut Abbatem, vel alium superiorem immediatum habentibus, tractatus habeatur hujusmodi per Priorem, seu alium administratorem ipsius cum proprio conventu ejusdem; & nihilominus postea per Antifitem aut per Abbatem vel alium Prælatum superiorem immediatum, cum Capitulo seu conventu Ecclesiæ vel Monasterii tractatus etiam habeatur, fiantque contractus hujusmodi de consensu sui ipsius Capituli, & hujusmodi subjecti, Conventus, vel utriusque Conventus, Superioris scilicet & subjecti, seu majoris partis eorum, ac de ipsius Antifitis seu Abbatis vel alterius immediati Superioris auctoritate expressa, & licentia speciali. In tractatibus namque præfatis agatur, ut clare liqueat, ob quam causam, quanta summa, a quibus creditoribus, quibus conditionibus & obligationibus, quibusque terminis solvendum suscipiatur mutuum prelibatum; & quare, cui, ad quantum tempus, & sub quo pretio fiat venditio, & concessio, vel censuum seu canonum, aut pensionum diminutio, seu pensionum assignatio supradicta, ac de cæteris omnibus, quæ in hujusmodi negotio fuerint opportuna, & quod de causis, tractatibus, consensibus, auctoritatibus, licentiis, & aliis prædictis, scripturæ conficiantur autentice, in quibus nomina & cognomina tractantium, consentientium, auctorizantium, & licentia hujusmodi exprimentur, & sigilla Antifitis vel Abbatis, seu Abbatis, aut aliorum Superio-

riorum, necnon Capituli & conventuum prædictorum apponantur in illis. Prohibemus autem, ne virtute alicujus procuratorii generalis (etiam si contineatur in eo quod procurator mutuum possit recipere, aut obligare Monasterium, vel alium locum ipsius Ordinis seu Religionis, aut pensionem assignare ad vitam vel ad tempus, seu canonem censuum seu pensionem diminueri) possit mutuum recipi, vel Ecclesia seu Monasterium aliud, sive locus alius obligari, aut pensio ad vitam vel alias dari, seu census vel canon aut pensio diminui, nisi prius clare ac explicitè omnia prædicta fuerint observata. Et quod pecunia, quæ mutuo recepta fuerit, vel ex aliis prædictis habita, in solius Antifitis vel Abbatis seu Prioris, aut alterius administratorum hujusmodi, contractum principaliter ineuntis, non remaneat potestate, sed tradatur tribus viris providis & discretis ejusdem Ordinis seu Religionis, si commode fieri possit, qui eam ad illas dumtaxat necessitates vel utilitates convertant, propter quas receptum mutuum, vel venditio, aut concessio, seu census, vel canonis aut pensionis diminutio, seu pensionis assignatio & obligatio factæ fuerint supradictæ. Ad quæ fideliter exequenda & observanda ipsi tres viri juramenti vinculo adstringantur, quando tradetur eis pecunia prelibata. Volumus etiam, quod eorum, quæ debentur Ecclesiis vel Monasteriis, seu aliis locis ipsius Ordinis seu Religionis, remissio fraudulosa & notabiliter damnosa à quoquam nequeat attentari. Insuper volumus & ordinamus, quod illa summa, quæ in Capitulo generali cuiuslibet Ecclesiæ vel Monasterii, seu alterius loci ipsius Ordinis seu Religionis ejusdem Provinciae annis singulis pro evidenti utilitate vel necessitate, per Antifitem seu Abbatem, vel alium Superiorem, & Capitulum generale prædictos, seu maiorem eius partem, vel per tres providos & discretos Monachos juratos super hoc, per eos deputandos taxabitur, possit recipi mutuum sine prædictis solemnitatibus, & penis infra proxime designatis. Et etiam si casus aliquis evidenter utilis seu necessarius occurreret, cui succurri non valeat nisi mutuum contrahatur, si Abbas vel alii supradicti a locis, quibus præfuerint, sint multum remoti, licitum sit eisdem absque solemnitatibus & penis hujusmodi, ut tali casui valeat provideri tantam absque fraude qualibet summam recipere mutuo, quanta necessaria fuerit pro supportando casu præfato, sive ut sibi provideant per eosdem. Quo videlicet casu, Abbates & Priores ac cæteri, Abbates proprios non habentes, infra octo dies postquam ad monasteria sua redierint, hæc omnia conventibus propriis exponere teneantur. Priores vero & administratores cæteri, suis Superioribus & ipsorum conventibus similiter infra octo dies postquam ipsorum superiorum & conventuum eorum præsentiam adire poterunt, facere teneantur; & quod fiat de his scriptura authentica, quæ in Ecclesia vel monasterio principali fideliter conservetur; & quæ causas & omnia, quare mutuum hujusmodi con-

Bull. Rom. Tom. III. Pars II.

tractum fuerit debeant continere. Nec ante solutionem integram mutui sic contracti, distorque summa singulis annis, ut præfertur, taxandæ, aliud debeat contrahi per Abbates vel alios supra dictos, nisi solemnitates hujusmodi observentur. Nos insuper decernimus irritum & inane, si contra prædicta extiterit attentatum. Volentes itaque, ut statutum & ordinatio hujusmodi firmiter observentur, ordinamus, quod Abbas seu Prior, aut quicumque alius proprium non habens Abbatem, si omnis solemnitates hujusmodi, venditionem seu concessionem, aut pensionis assignationem, vel census seu canonis vel pensionis diminutionem, aut remissionem debitorum, hujusmodi, & obligationes præfatas de prædictis facere, aut mutuum ultra, vel alias quam supra proxime conceditur, recipere presumpserit, occasione ipsius Ecclesiam, Monasterium, Prioratum, administrationem, seu locum alium, aut jura, redditus, seu pensiones ipsius obligando, seu submitiendo, aut instrumenta vel literas concedendo; præter alias penas juris, tamdiu ingressum Ecclesiæ sibi eo ipso noverit interdictum, donec obligationes & submissiones, venditiones & concessionem, censuum seu canonum & pensionum diminutiones, ac pensionum assignationes, & illarum effectus, necnon gravamen Ecclesiæ, Monasterii, Prioratus, seu alterius administrationis omnino cessent: & Ecclesiam, Monasterium, Prioratum seu administrationem hujusmodi juxta posse indemnitate redderit, seu reddi fecerit, aut procuraverit in præmissis. Quod si per sex menses, hujusmodi sustinerit interdictum, sit a divinis, & collatione beneficiorum eo ipso suspensus; & collatio beneficiorum hujusmodi ad Priorem, seu alium Prælatum majorem post Abbatem seu Prælatum Monasterii seu alterius loci, Ordinis seu Religionis hujusmodi, Abbatem proprium non habentem, durante suspensione hujusmodi, libere devolvatur. Nos autem omnibus Præsidentibus Provincialibus Capitulis provinciarum a nobis superius decretarum, & visitatoribus in illis ordinatis & ordinandis, in virtute obedientiaè districtè precipiendo injungimus, ut contra talem sic interdictum & suspensum, super prædictis, ac de fama, & de regimine ipsius simpliciter & de plano informationem recipiant, & si exemptus Sedi Apostolicæ immediate subjectus, ipsi Sedi, si vero exemptus eidem Sedi mediate subjectus, Superiori suo immediato, si autem exemptus non fuerit, Diocesano suo informationem hujusmodi sub eorum sigillis inclusam, quam cito commodius poterunt, destinare procurent, & servant contra talem, quæ in supradicta constitutione sepe dicti Honorii prædecessoris nostri instituta fore noscuntur. Cæteri vero Priores & administratores quilibet ipsius Ordinis, seu Religionis, nedum interdicti hujusmodi penam eo ipso incurrant; sed etiam (ut de aliis est præmissum) infra sex menses a tempore, quo prædicta commiserint, numerandos, obligationes, submissiones, venditiones, concessionem censuum, seu canonum aut pensionum diminutiones, & pensionum assigna-

F f 2

assignationes, necnon illarum effectus & gravamina cessare non fecerint, & quatenus de facto processerint tolli, ac Prioratus seu administrationes alias indemnes non redderint, seu reddi non fecerint, ac procuraverint, donec proxime dicta compleverint, sint a divinis eo ipso suspensi. Quod si suspensionem huiusmodi per alios sex menses proxime secuturos tolerare presumpserint, sint ipsis Prioratibus & administrationibus ipso facto privati, per illos ad quos eorum collatio pertinet, aliis idoneis, & nullatenus eis illa vice libere conferendis.

C A P. X.

Dolus & dolus contractibus.

Præterea quia plerumque contingit, quod quidam Abbates & Priores, ac nonnulli alii administratores, presidentes, seu monachi & conversi, eiusdem Ordinis, seu Religionis prætextu administrationum vel aliorum negotiorum quæ gerunt, multas fraudes adhibent, & dolosos seu simulatos seu fictos contractus ineunt: mutua etiam per se & alios simulata & ficta suscipiunt: aliquando proprio & etiam fideiussorio, & etiam diversimode nomine alieno, & inter cetera quandoque consentitur in instrumentis publicis, seu authenticis & aliis scripturis se a patre, fratre nepote, vel consanguineo, seu quolibet alio conjuncto, affine, familiari, servitore, amico, seu mercatore, recepisse mutuo, vel alias pecuniam, pannos, vinum, bladum, equos, boves, sive animalia alia, vel res seu cetera bona, eaque in utilitatem locorum de quibus president, vel administrationum quas gerunt fuisse conversa: cum tamen aliquando nec pro se, seu eorum locis, neque pro administrationibus suis receperint: sed esse finguntur & ponuntur ac scribuntur frequenter principales: & ut tales se obligant (cum revera fideiussores dumtaxat existant) & interdum pro aliis recipiuntur mutua prælibata, super his etiam frequenter se ac alios, locaque ipsa, possessiones, redditus, proventus: bona, & jura ipsorum multipliciter obligando etiam & submittendo. Quidam insuper in fraudem seu dolose consentitur, & alios præsertim eorum debitores faciunt confiteri, ac etiam obligari, ac super his instrumenta & authenticas, vel alias scripturas in fraudem confici, jura, redditus, possessiones animalia, blada, pecunia, debita, seu alia bona, ad ipsos vel Monasteria, seu quævis alia loca ipsius Ordinis seu Religionis pertinentia, seu debita fuerint, sunt vel esse debent patris, matris, seu fratris eorum, vel aliarum personarum prædictarum, & ad ipsas personas pertinere, vel debita eis fore: alioque multos contractus similes fingunt, faciunt, seu fieri procurant, aut permittunt fraudolenter seu dolose: per quos Ecclesie, Monasteria, & alia loca ipsius Ordinis seu Religionis, quibus præsumunt, ac jura, redditus, & possessiones, seu alia bona ipsorum damnificari, gravari, obligari, vel alias impediri, seu deperire possunt: Nos super præmissis Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum locorum

præfatorum indemnitatibus, prout teneantur obviare volentes, statuimus & ordinamus, quod præter alias poenas juris, talia committentes, vel fieri facientes, aut eis consentientes vel scientes, & quam cito commode poterunt, quibuslibet fraude ac dolo exclusis, Superioribus talium & eorum Conventibus minime revelantes, si ejusdem Ordinis seu Religionis fuerint, incurrant excommunicationis sententiam ipso facto: a qua nequeant absolvi, scientes videlicet, nisi ea revelaverint: ceteri vero nisi prius præmissa omnia tolli fecerint & cessare, & Ecclesias, Monasteria, Prioratus, administrationes, & loca (quantum eis possibile fuerit) reddiderint, seu reddi fecerint indemnita: seu procuraverint a talibus dispendiis relevari. Et tunc per Præsidentes provincialibus Capitulis dumtaxat, vel per aliquem ipsorum si fuerint Abbates qui deliquerint in præmissis: vel Priores, aut alii Abbates priores non habentes: ceteri vero per proprios Abbates, vel alios superiores eorum a præfata excommunicationis sententia absolvantur. Interim vero cum summarie ac de plano constitit aliquem huiusmodi sententiam incurrisse, si Abbas fuerit vel Prior, seu alius proprium non habens Abbatem, tunc quilibet Præsidentium Capitulo provinciali, ac Visitator illius Ecclesie seu Monasterii, aut loci proprium Abbatem non habentis: si vero alius Prior aut administrator extiterit, Abbas vel alius eius proprius & immediatus Superior, eum publicent, & teneantur facere excommunicatum per loca ipsius Ordinis seu Religionis, usque ad satisfactionem condignam, publice nunciari.

C A P. XI.

Præterea ut prædictis & aliis damnis, periculis, & scandalis obvictur, Statuimus & ordinamus quod omnes & singuli Abbates, & alii Prælati Ordinis seu Religionis huiusmodi Abbates proprios non habentes, qui per Sedem Apostolicam promoti sunt vel promovebuntur in antea, & eidem Sedi non existent inmediate subiecti, suis immediatis Superioribus juramentum præstare ad sancta Dei Evangelia corporaliter teneantur: quod possessiones vel jura ad mensam sui Monasterii sive loci spectantia non vendent nec alienabunt, nec impignorabunt, neque de novo infeudabunt, nec per aliquem modum donabunt, neque census diminuent: nisi quatenus a jure permittitur, & servata solemnitate superius denotata. Nec etiam obligabunt alias, vel ultra quam in præscriptis statutis & ordinationibus continetur, & quod possessiones, redditus & jura mensæ prædictæ indebite alienata, distracta, vel occupata, prout commode poterunt repetent: & ad jus & proprietatem Ecclesie, vel Monasterii, seu loci sui Ordinis seu Religionis huiusmodi procurabunt reduci. Non obstante si forte aliud vel simile Romanæ Ecclesie præstiterint juramentum, ac quod præstandum per censuram Ecclesiasticam & alia iuris remedia per Superiores prædictos, appella-

Forma juramenti a Prælatos præstandi.

latione remota valeant coarctari. De præstatione vero huiusmodi iuramenti plena & sufficiens fides fiat Conventibus eorumdem. Et idem iuramentum præstare teneantur immediatibus Abbatibus seu aliis Prælatibus suis in præsentia Capituli vel Conventus si commode fieri possit, omnes & singuli Priores, seu quicumque alii administratores & beneficiati Monachi eiusdem Ordinis seu Religionis: quibus per dictam Sedem, vel eius Legatos, seu executores, vel alios provisores a Sede Apostolica seu per ipsius vel dictorum Legatorum literas deputatos, sive per Abbates, aut per quoscumque alios iure ordinario vel alias quomodolibet provifum est hætenus, vel providebitur in futurum, & ad præstandum huiusmodi iuramentum per ipsos Abbates, seu Priores etiam auctoritate Apostolica per censuram Ecclesiasticam & alia remedia, si moniti præstare iuramentum huiusmodi recusarint, remoto appellationis obice, cogi possint per prædictos. Insuper quibuscumque formis aliis licitis iuramentum per quæ ad alia plura iurantes adstringuntur non intendimus derogare: sed si forsitan in illis contineantur capitula & alia in præmissa forma non expressa, illos ad ea obligari volumus & adstringi. Decernimus insuper, quod cum civitas, castrum, villa, vel iurisdicção alicuius eorum feudum solemnè aut grangia, seu magnum territorium, vel magnum possessionum aut terrarum numerus vendenda vel obliganda, seu Monasteria, Prioratus, vel Ecclesie aliquo a iure permisso alienationis titulo alienanda, vel in alios transferenda extiterint, venditiones seu alienationes, aut translationes huiusmodi fieri nequeant: nisi etiam prius consulto Romano Pontifice, ac eius super his petita licentia & obtenta. Aliiter autem venditiones seu alienationes vel translationes præfate, sint irritæ ipso iure: & quilibet Præsidentium ac Visitatores contra exemptos Sedi Apostolicæ supradictæ, & contra non exemptos contrarium facientes, locorum Ordinaris eorumdem quamcito commode poterunt, sub eorum sigillis intimare prædicta nihilominus teneantur.

C A P. XII.

De spoliis.

Cæterum Antifitibus ordinariis, Abbatibus, Prioribus, & aliis Prælatibus Religionis eiusdem, qui bona mobilia Prioratum, administrationum, & beneficiorum quorumlibet sibi subiectorum vacantium in ipsis temporibus huiusmodi vacationis inventa, seu alia causa rationabili ad se asserunt pertinere, districtius inhibemus, ne vasa, vestimenta, seu alia ornamenta quæcumque divino cultui deputata, animalia etiam tam pro agricultura, quam aliis ipsorum locorum necessitatibus teneri inibi consueti, vasa insuper vinaria, & coquina, lectos & alia suppellectilia, seu vasa (nisi forte aurea vel argentea fuerint) occupare, vel exinde asportare, aut sibi appropriare præsumant. Quodque in apprehendis bonis aliis, formam constitutionis felicis recordat. Bonifacii Papæ VIII. Prædecessoris nostri super

hoc editæ diligenter observent, ac nihilominus de portione dictorum bonorum, quæ rationabiliter eos continget, quartam partem in augmentum ornamentorum ecclesiasticorum, Ecclesiarum seu Monasteriorum suorum, convertere integraliter teneantur. Qui vero secus fecerint iuxta qualitatem delinquentium personarum, poenas incurrant, quæ per constitutionem eandem eius transgressoribus infliguntur.

C A P. XIII.

Statuimus insuper ac etiam ordinamus, & districtè præcipiendo inungimus, quod deinceps in singulis Ecclesiis Cathedralibus, Monachalibus, ac Monasteriis, & Prioratibus, necnon administrationibus aliis quibuscumque ipsius Ordinis, seu Religionis, per Antifites Ecclesiarum, Abbates, Priores, & alios gerentes administrationes huiusmodi, in eorum novitate, coram uno vel duobus Notariis publicis, & aliquibus probis & senioribus Ecclesiarum, Monasteriorum, & aliorum locorum eorumdem, de omnibus bonis mobilibus & immobilibus seseque moventibus ad ipsorum administrationes dumtaxat spectantibus, in quibuscumque locis consistant, fiant inventaria, seu registra consimilia duplicata, in quibus scribatur quot Monachi in quolibet loco ipsarum administrationum iuxta ipsius loci facultates possint & debeant commorari, & in quo statu quilibet receipt Ecclesiam, Monasterium, vel Prioratum, seu administrationem, & inter alia quot extent vel deficiant animalia & qualia, quanta blada, vina, & cetera victualia, & moneta, vasella aurea vel argentea, & quæ, & quot, & quibus, Ecclesia, Monasterium, Prioratus, administratio, seu locus huiusmodi debent, & quæ, & quot, & a quibus debentur eisdem, & sub quibus obligationibus debent & debentur eisdem, & quæ & quot alia bona mobilia, vel vasa, sive ornamenta, vel suppellectilia, & similia inibi fuerint. Et si quid ex prædictis in bono statu receperit, ipsæque ad malum statum duxerit, Ecclesiam, Monasterium, Prioratum, administrationem, seu locum eius bona ipsius debitis obligando indebite ad vitam vel perpetuo concedendo, seu alias alienando vel dilapidando; procedatur contra eum, prout iura & statuta, necnon ordinationes nostræ Superiores requirunt, & præsertim supradicta constitutio Honorii super hoc exactè servetur. Prædicta vero inventaria seu registra, clare ac integraliter legantur in Capitulo cuiuslibet Ecclesie Cathedralis, ac Monasterii Prioratus vel alterius loci huiusmodi, præsentibus Capitulo seu Conventu ad hoc specialiter congregatis. Quibus lectis, unum ponatur & servetur in arca communi, ubi commune sigillum est solum custodiri, seu loco alio congruenti, & reliquum remaneat penes Antifitem, aut Abbatem vel Priorem, seu administratorem alium a supradictis: Ita quod si aliquem ex prædictis ad Ecclesiam, Monasterium, Prioratum, administrationem, seu locum alium transferri seu mutari contigerit, ipse tran-

De Inventariis a Superioribus locorum faciendis.

translati seu mutati, si Antistes, vel Abbas, aut Prior, seu alius Superiorem ejusdem Religionis non habens, fuerit; Capitulo seu Conventui loci quod dimiserit, seu deputatis ab eis infra sex menses ad tardius post ademptionem pacifice possessionis Ecclesiarum, Monasteriorum, Prioratum, administrationum, seu ipsorum locorum; vel si hoc ante non fecerint, succedenti sibi in loco dimisso: Alii vero Superioribus suis immediatis, juxta inventaria, seu registra predicta rationem debitam, vocatis & presentibus aliquibus probis viris Ecclesiarum, Monasteriorum, Prioratum, & aliorum locorum ipsorum, reddere teneantur; discaque inventaria seu registra transmittantur ad Ecclesias, Monasteria, vel alia loca principalia (ut praefertur) legenda & conservanda in illis.

C A P. XIV.

De locis non tradendis ad firmam nisi cum certa solemnitate.

Verum, quia traditiones ad firmam factae de locis administrationum ipsius Ordinis seu Religionis, aut proventuum ipsorum, per Antistites, Abbates, Priores, & alios administratores eorum, ipsis Ecclesiis, Monasteriis Prioratibus, administrationibus, de locis, spiritualiter & temporaliter diversa praedicta generant; Prohibemus ne proventus seu loca predicta ad firmam de cetero concedantur, nisi ex causa, & in casu necessario sive utili evidenter: Et tunc si Antistes, Abbas, vel Prior, seu alius, proprium non habens Abbatem vel administratorem, hoc facere voluerit, debeat deliberationem super hoc cum Capitulo vel cum Conventu praemittere, & diligentem tractatum cum illo habere de causa hujusmodi, & de quantitate pretii, ac de persona cui fuerit firma seu venditio hujusmodi facienda, & de conditionibus, pactis, obligationibus, solutionibus, & similibus, pertinentibus ad predicta; & ipsius Capituli vel Conventus, seu majoris partis ejusdem in hac parte consilium adhibere. Si vero Prior seu administrator alius fuerit, Conventum habens proprium, & superiorem Abbatem, vel alium ejusdem Religionis, praemittere debeat deliberationem & tractatum praefatos, nedum cum proprio suo Conventu, sed cum ipso Abbate vel alio Superiore predicto immediato, & Conventu Superioris Monasterii sui ac expressam auctoritatem & licentiam ejusdem Abbatis, vel alterius Superioris cum consilio Conventus ipsius Abbatis vel alterius Superioris primitus obtinere. Priores autem & administratores alii, Abbatem proprium vel alium Superiorem ejusdem Religionis, non tamen Conventum habentes teneantur deliberationem & tractatum jam dictos cum eorum Abbate vel alio Superiore praemittere; necnon auctoritatem & licentiam specialem ab eo primitus obtinere. Quod si factus actum fuerit, firma seu venditio ipsa, & contractus quilibet super praemissis initus, sint irriti eo ipso; ac instrumenta, & quaelibet alia documenta super eis confecta, nullam obtineant firmitatem. Et nihilominus Abbates & Priores, caeterique Abbates proprios non habentes, qui contra fecerint per Praesidentes

Provincialibus Capitulis, caeteri vero per Abbates vel alios Superiores eorum, arguantur graviter, & debite puniantur.

C A P. XV.

Praeterea statuimus & ordinamus, quod Antistites, Abbates, Priores & caeteri administratores, vel Monaci & Conversi ejusdem Ordinis seu Religionis, privilegia, literas, & instrumenta, quibus libertates, possessiones, res & jura locorum & administrationum suarum firmantur, vasa etiam aurea & argentea, ornamenta Ecclesiastica, libros, pecunias, blada, vina, animalia, & res alias notabiles seu preciosas, ad Ecclesias, Monasteria seu loca eorum spectantia, extra Ecclesias, Monasteria seu loca eadem apud consanguineos vel propinquos seu alios quoscumque, fraudulenter aut dolose in damnum Ecclesiarum, Monasteriorum, locorum, seu administrationum hujusmodi, nullatenus transportent, seu teneant praesumant; & quod Antistites, Abbates, vel Priores, ac caeteri, Superiores ejusdem Religionis non habentes, qui contra fecerint, sint eo ipso per mensem ingressu Ecclesiae interdicti, & nihilominus ipsi hujusmodi transportata & detenta, ad Ecclesias Monasteria loca & administrationes praefatas reducere teneantur. Et si Abbatum, Priorum, & aliorum administratorum, Superiores (ut praemittitur) non habentium, transgressio manifesta seu nota fuerit, per Praesidentes in Provinciali Capitulo, seu Visitationibus per idem Capitulum deputandos, censura graviore, ac debite satisfactioni subdantur. Alii vero inferiores administratores & transgressores, ipso facto sint & permaneant per annum integrum ab eorum officiis & administrationibus suspensi. Et si eorum transgressio manifesta seu nota extiterit, per suos Superiores amoveantur perpetuo ab administrationibus eorumdem, & administrationes hujusmodi per eosdem Superiores, ad quos eorum collatio pertinuerit, aliis libere conferantur. Simpliciter autem Monaci & Conversi transgressores, sint inhabiles ad obtinenda qualibet beneficia & officia ipsius Ordinis seu Religionis, usquequo per eorum Superiores (congrua satisfactione praemissa) cum eis extiterit misericorditer dispensarum.

De Privilegiis & rebus aliis non tenendis extra loca administrationum.

C A P. XVI.

Rursum, licet contra Monachos proprietarios sit plene provisum per Canonicas sanctiones: tamen specialius providere volentes contra illos Monachos & Conversos ipsius Ordinis seu Religionis, qui suae salutis obliti, contra Regulares, & Canonicas institutiones pecuniam congregant, jura, possessiones, redditus, seu census annuos & alia bona emunt, seu emi faciunt aliquando proprio, & saepe nomine alieno, multis super his signmentis adhibitis; aliique tradunt animalia nutrienda, & cum augmento vel lucro sibi vel alteri reddenda eorum nomine, seu pro ipsis; & alios multos contractus diversimode tamquam negotiatores exercent; necnon appetere

De Monachis & Conversis proprietariis & Negotiatoribus.

tentes & sectantes lucra turpia, peculium occultant, & illicite detinent in suarum peculium animarum: auctoritate Apostolica praedicta decernimus, omnia praemissa (quae tamen non restitutioni subjaceant aliorum) nedum post obitum, sed etiam in vita ipsorum Monachorum & Conversorum fore per Antistites, Abbates, seu alios Praelatos eorum proprios, cum consilio proborum Monachorum seniorum Ecclesiae, Monasterii, vel loci cuiuslibet eorum, ejusmodi Ecclesiis, Monasteriis, seu locis propriis applicanda, & in eorum utilitatem totaliter convertenda, usu (immo potius abusu) quocumque contrario non obstante. Quodque ipsi Antistites, Abbates seu alii Praelati proprii, alicui Monacho vel Converso talia faciendi licentiam nequeant impartiri. Et quod tam Praelati, Monaci & Conversi praedicta committentes, quam alii quicumque Ordinis seu Religionis hujusmodi praedicta retinentes, aut sibi ipsi appropriantes, vel applicationi & conversioni hujusmodi resistentes, vel impedimentum publice aut occulte praestantes, seu praestari procurantes, vel dictum peculium non revelantes Antistitibus, Abbatibus, seu Praelatis propriis antedictis, sint eo ipso inhabiles ad beneficium, Prioratum, administrationem, officium, regimen, & gubernationem quamlibet in Ordine seu Religione hujusmodi obtinenda. Permittimus tamen, quod cum ipsis Monachis & Conversis possit Antistes, Abbas, vel alius eorum Praelatus proprius dispensare super penis hujusmodi, quando ei videbitur expedire: dummodo praemissa revelaverint, & plene restituerint, ut praefertur.

C A P. XVII.

No vidualia in pecunia ministrantur.

Nempe statuimus & ordinamus, quod iuxta suppetentiam facultatum Ecclesiarum, Cathedralium, & seu Capitulorum earum, ac Monasteriorum, & aliorum locorum ejusdem Ordinis seu Religionis, & singularum regionum etiam qualitates, per Antistites, Abbates, & alios Praelatos, & quovis alios administratores, vel officia ad hac deputata vel deputanda tenentes & exercentes, sufficienter vidualia, vestiaria, omniaque alia necessaria Monachis ministrantur: provisio attentius, quod pro hujusmodi vidualibus, vestiaribus, aut aliis quibuslibet eidem Monachis necessariis, pecunia simul aut per vices seu minutatim, nullatenus eis dentur, aut pensio vel redditus quomodolibet assignentur: sed in vidualibus, vestiaribus & rebus aliis eis ipsorumque usui congruentibus, provideatur eidem, quemadmodum fuerit opportunum. Et ubi alius certus terminus super hoc non fuerit ordinatus, singulis annis, prima videlicet die mensis Octobris vestiaria praebentur. Si qui autem redditus vel pensiones haecenus propter hoc seu alias extiterint assignati, nullatenus dimittantur eidem: sed ex nunc pro revocatis ab ipsis totaliter habeantur. Et nihilominus illi, qui pensionem redditus aut pecuniam pro praedictis vel eorum aliquo cuiquam Monacho ministrare vel assignare praesumpse-

rint, si Antistites, Abbates, vel Priores, seu caeteri, Superiores ejusdem Ordinis seu Religionis non habentes, extiterint, infra octo dies tantundem erogare pauperibus teneantur, hoc tamen adhibito moderamine circa idem, quod Monachis de suorum Superiorum licentia extra Cathedrales Ecclesias Monachales, Monasteria, Prioratus, & administrationes praefatas, in scholis vel alibi pro utilitate Ecclesiarum, Monasteriorum, Prioratum, & administrationum hujusmodi commorantibus, possit pro victu & vestitu (sicut eorum Superioribus videbitur) dari pecunia; non tamen pensio vel redditus assignari: salvis etiam statuto & ordinatione praescriptis, de Monachis ad studia generalia transmittendis, & de pensionibus eis, ac de decem libris exhibendis dicto Monacho, qui infra Ecclesias, Monasteria, & alia loca ejusdem Ordinis seu Religionis Monachos dociles instruet, prout serio se superius est distinctum. Ad hac subiungimus, quod illi, qui praedicta ministrare teneantur, ad ea, omni excusatione cessante, sufficienter (ut praemittitur) ministranda, per Superiores suos, aut in defectu eorum, per Visitatores vel Praesidentes praefatos irremissibiliter compellantur: Nec audiantur, si dicant se privilegium, statutum, ordinationem, vel consuetudinem aliam se habere; aut pro suis personis eorumque statu (iuxta personarum vel officiorum decentiam sustinendis) se afferant indigere; nulla quoque super hoc appellatio, nullave supplicatio eis proficit. Sed si tertio moniti per aliquorum dierum competentia intervalla, Praelati eorum arbitrio relinquenda, praemissis efficaciter parere contempserint, removeantur libere a suis administrationibus vel officiis, ipsaque aliis idoneis praedicta complere valentibus committantur. Quod si forte redditus officiorum seu administrationum hujusmodi, ad victum, vestiarium, seu alia necessaria Monachis ministranda non sufficiant, de communi contributione, ut de pensionibus studentium (ut praemissum est) facienda, defectus hujusmodi suppleatur, donec pro aliis per deputandos a nobis redditus seu pensiones perpetui fuerint assignati, quos per eosdem deputandos assignari volumus eisdem modis & formis, quibus pro pensionibus dictorum studentium redditus seu pensiones perpetuas ordinavimus & statuimus assignari. Abbates vero, ac Priores, & caeteri, superiores (ut praefertur) non habentes, qui tenentur administrare praedicta, a Praesidentibus, aut Visitationibus per censuram Ecclesiasticam, modisque aliis congruentibus, ad id omnino cogantur: ipsis, nisi suos subditos, & Praesidentibus ac Visitationibus nisi Abbates, Priores, & alios supradictos juxta modum praefatum effectualiter ad praemissa compulerint, in Capitulis Provincialibus graviter arguendis, & taliter corrigendis, quod rubor & confusio de praeteritis diligentiam efficiant ad futura.

C A P. XVIII.

Ceterum, ut viam scandalis pracludamus. Ne Seculares deputentur ad